

TRA LA MONDO ESPERANTISTA

Raporto pri Esperanto inter Blinduloj.

I. — HISTORIAJ NOTOJ.

La unuaj personoj, kiuj havis ideon propagandi Esperanton inter blinduloj estas tre verŝajne S-ro Thilander kaj Fr-ino Zabilon d'Her.

Al ili devas iri nia unua dankesprimo.

Jam en fino de l'jaro 1901 oni trovas en ilia korespondado aludon pri la rolo, kiun povus ludi Esperanto en la blindula vivado, kaj jam en sama jaro S-ro Thilander, tute nova kaj fervorega adepto, verkas por svedaj kaj anglaj revuoj artikolojn favorajn al internacia lingvo. En komenco de 1902 li skribas al rektoro Boirac du entuziasmajn leterojn, sendante kune por franca problindula gazeto artikolon esperantan, kiun tradukas francen S-ro Boirac. Tiu lasta per siaj amikaj kuraĝigantaj leteroj pliigas la fervoron de Thilander.

Aliparte, sub influo de Thilander, S-ro Ahlberg publikigas en *Lingvo Internacia* (jan. 1902) tre gravan artikolon pri Esperanto inter blinduloj.

Siaflanke D-ro Javal, el franca Instituto kaj D-ro Dor, el Lyon, parolas, kelkajn monatojn poste, en Brusela problindula kongreso (somero 1902) pri Esperanto kaj preparas la terenon.

Samtempe aŭ iom pli frue familia okazintaĵo, malsano de fileto, estis altirinta mian atenton speciale al tiu demando kaj mi decidis alporti al efektivigo de tia nobla ideo mian plenan energion.

En septembro 1902, dum la libertempoj, kiujn mi pasigis apud Lausanne, mi povis dikti esperantan kurson al blindaj junulinoj el « Asile Recordon ». Ilia fervoro, ilia entuziasmo kuraĝigis min. Dank'al ili, dank'ankaŭ al bonegaj konsiloj de S-roj Thilander kaj Jean-Jacques Monnier el Genevo oni elektis reliefan alfabeton taŭgan por Esperanto.

Kiam mi revenis Parizon, mi havis jam gramatikon manuskriptan por blinduloj kaj vortareton.

En Parizo mi trovis amikon tre fervoran kaj alte ŝatindan, profesoron Guilbeau, — ĉe kiu en ia unua vizito mi renkontis D-ron Javal. Dank'al prof. Guilbeau multaj eraroj estis evitataj kaj dank'al lia helpo granda nombro da blinduloj estis akirataj al Esperanto en ĉiuj landoj.

Inter la personoj, kiuj kunlaboris jam de l'jaro 1902, mi ne forgesos gesinjorojn Poittevin, kiujn montris al mi nia juna amiko Paul Berthelot. La viro sola estas blinda; lia edzino rapide lernis esperanton kaj diktis al li grandan parton de la presotaj tekstoj, dum ŝi vendas ĵurnalojn en butiketo de *rue des Feuillantines*.

*
* * *

En fino de 1902 ĉio estas preta: servistojn ni havas kaj ilojn... nur la necesa mono mankas por utiligi ilin. Sed ni havas amikojn!

La Pariza grupo pagas la unuan eldonon francan de la lernolibro.

S-ro de Beaufront kaj aliaj malavare forlasas parton de la profitoj, kiujn ili eltiras el la vendado de esperantaj verkoj.

El diversaj flankoj venas monoferoj, ofte tre gravaj.

Sed ni ne havas nur amikojn, ni havas ankaŭ apud ni bonan feinon: Fr-inon Zabilon d'Her, kiu, ne forgesinte siajn antaŭajn projektojn, nun « starigas » loterion por la propagando de Esperanto inter blinduloj, venkas ĉiujn malfacilaĵojn, ĉiun indiferentecon, kuraĝigas unun kaj alian kaj fine, helpita de kelkaj Lyonaj amikoj, post longa klopodo, alportas al ni sumon sufiĉan (pli ol 2.000 fr.) por pagi niajn ŝuldojn al Fratinoj de St-Paul, nia unua presejo, por presigi lernolibrojn en multaj lingvoj kaj eldoni gazeton: *Esperanta Ligilo*.

De nun la sukceso estas certa. Ĝi estas la rezultato de la kunlaborado de multaj sindonemuloj. Al ĉiuj, al ne nomitaj kiel al nomitaj, la amikoj de la blinduloj ŝuldas sian dankon.

II. — NUNA STATO

La blindaj esperantistoj posedas nun sian presejon en Amiens, kie ilia sindona kaj tre lerta blinda presisto: S-ro Couillard, profesoro en la Amiens'a Instituto por blindu-

loj, presis jam multajn lernolibrojn, novelojn, vortarojn kaj presas nian monatan revuon.

Presitaj ekzistas, krom Ekzercaro de D-ro Zamenhof, lernolibroj enhavantaj gramatikon, ekzercaron kaj vortareton en lingvoj franca, germana kaj angla. Komunan parton ili havas, tiamaniere ke, tre facile, oni povas dikti al alilingvanaj blinduloj la tradukon de l'gramatiko kaj de l'vortareto en ilia nacia lingvo. Tio kostas al tiuj ĉi nur kelkajn horojn da laboro.

Cu aparte, ĉu kiel aldonon de l' *Ligilo* oni presis : Historio de la blinduloj de S-ro Guilbeau, Janko Muzikanto, Unua Ĉapitro el miaj Memorskriboj de Coppée (trad. Kapitano Capé), Srul el Lubartov (trad. Kabe), Parolado de D-ro Zamenhof en Boulogne-sur-Mer, Historio de Esperanto, Perdita kaj Retrovita de S-ro Boirac. k. t. p.

La Esperanta parto de l' « Esperanta Radikaro » entenantante 3500 radikojn, estas jam presita kaj oni presas nun la naciajn tradukojn .

Por skribi la tekston de ĉiuj tiuj libroj ni trovis plej sindonan helpon por la angla parto ĉe S-ro Percy O'Merrick kaj por la germana ĉe Fr-ino Rosa Vogt, el Lausanne.

Ne presite sed manuskripte ekzistas aliparte granda parto de Fundamenta Krestomatio, Esperantaj prozaĵoj, Hamleto, Kain, Diversaĵoj, Aŝik Kerib, Monadologio, Kvar tagoj. k. t. p. — Unu el niaj karaj Laŭsannaj lernantinoj, Fr-ino Fanny Ducret, kiun ni havis la grandan doloron perdi antaŭ kelkaj monatoj, kopiis sola sep volumojn de esperantaj rakontoj por aliaj geblinduloj.

Esperanta Ligilo, kiu ekzistas de majo 1904 havas nun pli ol 150 abonintojn el 17 landoj : 32 en Francujo, 20 en Svedujo kaj Norvegujo, 14 en Danujo, 30 en Aŭstrujo kaj Germanujo, 18 en Anglujo, ceteraj en Belgujo, Bulgarujo, Rusujo, Unuigitaj Ŝtatoj, Brazilujo, Ĉilio, Peruo, Meksiko, Egiptujo, Sudafriko, Aŭstralio, Indio.

Ĝi eliris en 1904 kaj 1905 ses fojojn en la jaro; nun ĝi estas ĉiumonata, esceptante la monatojn aŭguston kaj septembron, kaj ĝia reguleco estus imitinda de pli ol unu el niaj revuoj por malblinduloj. Ĝi havas 24 paĝojn kaj havos espreble 32 paĝojn proksiman jaron. La abonprezo estas sama por ĉiuj landoj 3 frankoj.

*

* *

Esperanton oni nun lernas en multaj blindulejoj : en Parizo (profesoro S-ro : Guilbeau); en St-Mandé (profesoro tre sindona S-ro Van Veersen); en Dijon (kie jam de l'fino de 1902 S-ino Fauvart-Bastoul kun plej laŭdinda fervoro faras kurson); en Belgujo (profesoro : Frato Isidore, unu el la plej lertaj propagandistoj de Esperanto inter blinduloj); en Praha (profesoro : S-ro Macan, li ankaŭ aktivega kaj tre lerta); en Kopenhavn (profesoro S-ro Wulff, aŭtoro de la plej bona el niaj lernolibroj reliefaj); en Tomteboda-Stockholm; en Boston (profesoro : S-ro Ed. Harwey, k. t. p.

III. — UTILECO DE LA PROPAGANDO INTER BLINDULOJ.

Ĉu ni bezonas montri tie ĉi la grandan utilecon de Esperanto por la blinduloj?

Dank' al Esperanto, kiam tiu lingvo estos tre disvastigita inter ili, siajn librojn ili povos havi por prezo multe malpli granda ol nun, ĉar la libroj havos multe pli da aĉetantoj, ol nunaj libroj, skribitaj en naciaj lingvoj.

Tre malfacile blinduloj povas lerni fremdan lingvon, — ĉar la gramatikoj estas tro komplikitaj kaj tro dikaj: ĉiu el ili bezonas multajn volumojn; — ili do tre malfacile konas fremdan beletristikon, fremdan pensmanieron; preskaŭ ĉiam ili vivas en malvasta sfero, por tiel diri. Al ili la kono de Esperanto, komuna lingvo homa, malfermas vere tute novan mondon.

Ne nur grandan literaturan ĝojon ĝi alportos al ili, sed ankaŭ ĝi pligrandigas ilian animan kaj inteligentecan mal-sklavecon, kaj tiu liberiĝo de l'animo kaj de l'inteligenteco estas trezoro por ili, kiel por ĉiuj, ne tro ŝatinda.

Fine, Esperanto donas al ili komunan ilon por preparoli demandojn koncernante la pliperfektigon de iliaj specialaj vivadaj kondiĉoj kaj estas inter ili ĉiuj tre dolĉa ligilo per amika kunfrata internacia korespondado.

Por nia afero ankaŭ la divastigado de Esperanto inter blinduloj havas grandan utilon.

Se blinduloj uzas inter si Esperanton, kiel do ne povus, ankoraŭ pli facile, vidantoj ĝin uzi? Nenia pli trafanta pruvo pri la facileco kaj la taŭgeco de nia lingvo.

Aliparte oni povas certigi, ke neniu monda okazintaĵo,

kiel grava ĝi estus, neniu revolucio, neniu milito povos estingi tiun malgrandan flamon, kiu nun brilas en aparta mondeto.

Sufiĉas, certe, ke tiuj modestaj servistoj de nia ideo, modestaj inter modestaj, povu esti ian tagon kiel la gvardistoj de l'sankta fajro, por ke ni estu dankemaj al ili kaj interesigu pri ilia sorto.

IV. — RIMEDOJ POR PROPAGANDI.

Eble kelkaj el vi demandos, kiamaniere oni povas helpi al esperantaj blinduloj.

Tio estas tre facila.

1° Ciu nacia gazeto esperanta kolektu monsumon por plifaciligi al kelkaj blindaj esperantistoj el sia lando la venon al proksima Kongreso, kie, laŭ mia espero, ni povos havi ĝeneralan kunvenon de esperantistaj blinduloj, — facile 40 aŭ 50 ili estos.

2° Ciu nacia gazeto esperanta kolektu monsumon por publikigi ĉu naci-esperantajn vortarojn, ĉu lernolibrojn naciajn pli elementajn, ol estas la nunaj.

3° Oni daŭrigu sendi al *Esperanta Ligilo* nur la monon difinitan por ĝenerala internacia propagando inter blinduloj aŭ presado de verkoj pure esperantaj: *Hamleto*, *Fundamenta Krestomatio*, k. t. p.

*
* *
*

Kaj nun : kiu havas tro da mono, donu monon !

Kiu ne havas monon sed havas tempon, lernu skribi reliefe — tio estas tre facila, — kaj kopiu por blinduloj de sia nacio esperantajn librojn !

Oni ankaŭ povas dikti al blinduloj esperantajn librojn aŭ legi al ili niajn gazetojn.

Ciuj povas paroli pri Esperanto al blinduloj aŭ al amikoj de blinduloj kaj varbi tiamaniere blindajn adeptojn.

Se oni nur *vere* deziras esti utila al blinduloj, facile tion oni povas.

Lasu nur, karaj samideanoj, via koro serĉi rimedon !

Aŭgusto 1906.

TH. CART.